

DOI 10.36074/grail-of-science.07.05.2021.008

РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Косташ Тетяна Вікторівна

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

Карп Анжеліка Георгіївна

магістрант кафедри бізнесу та управління персоналом
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

Анотація. Невід'ємною частиною сучасного інформаційного простору є система управлінського обліку. В управлінні сучасними бізнес-процесами на підприємстві роль та значення управлінської інформації постійно зростає і вона стає важливим ресурсом для прийняття економічно ефективних та результативних управлінських рішень. У зв'язку з цим, важливо вивчити будову інформаційного простору на підприємстві, визначити його елементи, взаємозв'язок між ними та роль підсистеми управлінського обліку в інформаційному середовищі. У статті розглянуто інформаційну спрямованість управлінського обліку на підприємствах. Оцінено управлінський облік як основний інструмент інформаційного забезпечення менеджменту.

Ключові слова: управлінський облік, інформація, інформаційні системи, менеджмент, інформаційний простір.

У ринкових умовах господарювання найважливішим у процесі управління бізнес-процесами підприємства є питання прийняття управлінських рішень. Це пов'язано з обмеженим набором моделей управління і процедур для їх реалізації, недостатньою розробкою автоматизованих систем управління.

Вся подальша діяльність підприємства залежить від рішень, пов'язаних із забезпеченням економічною інформацією на всіх рівнях управління. Без цієї інформації неможливо вирішити поточні проблеми або навіть скласти плани на майбутнє. Основним джерелом інформації є дані бухгалтерського обліку. Частина системи бухгалтерського обліку, яка відповідає потребам менеджменту в обліково-аналітичній інформації, називається управлінським обліком [1].

Організація управлінського обліку у системі управління бізнесом потребує глибокого і ретельного аналізу. Дослідження розвитку, впровадження та ведення управлінського обліку проводилися такими вітчизняними та зарубіжними вченими, як Х.Р. Андерсон, А. Апчерч, Ч. Гаррісон, С.Ф. Голов, К. Друрі, Дж. Колдуелл, Р. Манн, Е. Майер, Т.Г. Мельник, В.В. Сопко, Л.І. Панасенко, Г.О. Партин, Н.В. Чижевська, М.Г. Чумаченко, які внесли неоціненний вклад у розвиток різних аспектів управлінського обліку.

Умови невизначеності та ризику, в яких сьогодні функціонують підприємства створюють певні проблеми: труднощі у правильному розподілі коштів для задоволення потреб бізнесу, обмеження можливостей додаткових позик через відсутність фінансового обороту, низька інвестиційна привабливість, тощо. Для прийняття ефективних управлінських рішень фінансова система має бути проста та прозора, власники та менеджери повинні своєчасно відстежувати витрати, надходження капіталу, прогнозувати ресурсну базу в майбутньому та своєчасно проводити аналіз результатів бізнесу.

Управлінський облік – це інструмент, який відображає розрахунок собівартості продукції (товарів і послуг), визначає фінансові результати різних підрозділів підприємства, визначає перспективи співпраці із замовниками та іншу інформацію про діяльність зі створення комплексної системи підтримки прийняття управлінських рішень. Однак, управлінський облік не є частиною фінансового обліку, це самостійне поле забезпечення управлінською інформацією, що рівнозначно використовує стратегію та методи управління операціями, реінжиніринг бізнес-процесів та бухгалтерського обліку [2].

Управлінський облік в інформаційному бізнес-середовищі – це сукупність інформаційних ресурсів, баз знань і найважливіша частина єдиного інформаційного простору. У зв'язку з цим змінюються традиційні погляди на управлінський облік та його роль у системі управління.

Слід зазначити, що одним з найважливіших елементів в управлінні компанією є інформаційна система, яка є ключовою ланкою між суб'єктом та об'єктом управління. В інформаційній системі реєструються, обробляються, систематизуються, зберігаються потоки інформації, що надсилаються об'єктам та суб'єктам управління. Інформаційна система охоплює всі виробничі, технічні, фінансові та економічні процеси підприємств. Вона дозволяє створювати інформацію, необхідну для ефективного управління компанією [3].

Вимоги до інформації у системі управлінського обліку наведені на рис.1.

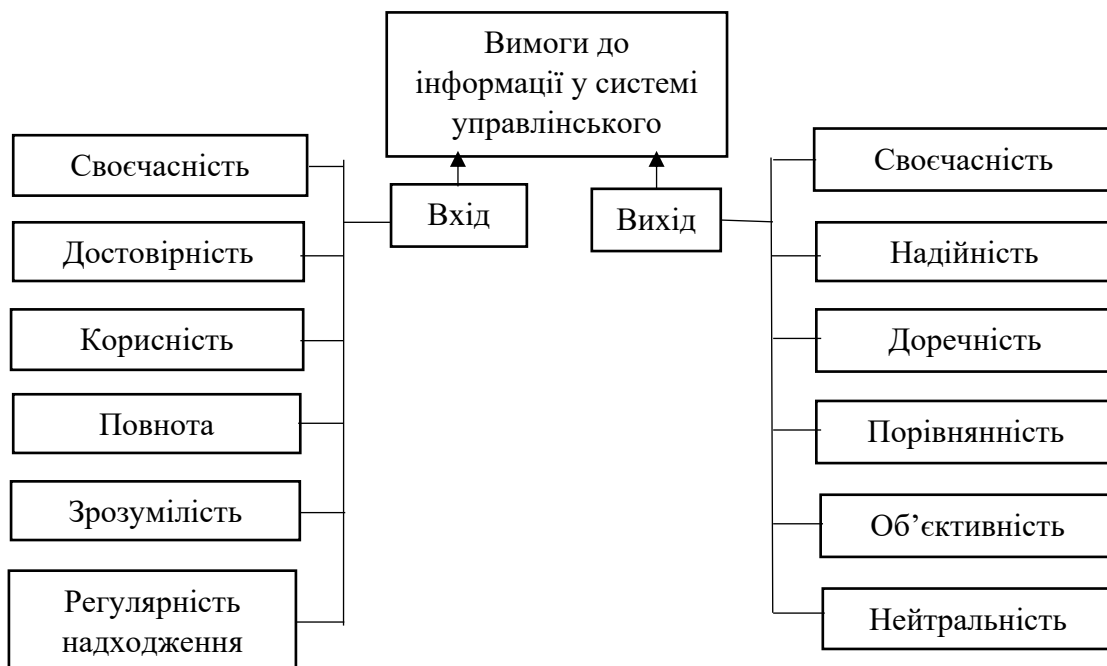

Рис.1. Вимоги до інформації в системі управлінського обліку [1]

Інформація, яку надає управлінський облік, повинна зосереджуватись на задоволенні потреб стратегічного та поточного управління, оптимізацію використання ресурсів та забезпеченні об'єктивної оцінки діяльності підрозділів підприємства.

У порівнянні з даними фінансового обліку інформація управлінського обліку має такі характеристики:

- частота формування інформації може задовольнити потреби у підготовці та прийнятті рішень;
- облік ведеться згідно з правилами підприємства та враховує особливості його діяльності;
- основна увага полягає у дослідженні витрат і результатів та визначенні відхилень від оптимального рівня використання ресурсів;
- використовуються фактичні та прогнозовані значення аналітичних показників;
- інформація може бути ймовірнісною та суб'єктивною;
- облік може бути побудований у необхідних розрізах і, водночас, агрегувати показники всього підприємства [1].

Варто зазначити, що важливе значення для управління підприємством і обліку його фінансово-господарської діяльності має автоматизація бізнес-процесів. На практиці вибір автоматизованої системи управління бізнесом є дуже складним та персоніфікованим рішенням для підприємства. Тому необхідно вивчити різні інформаційні системи, представлені на ринку, зрозуміти їх переваги та недоліки. Відповідно до різних етапів розвитку інформаційних систем можна виокремити наступні: неспеціалізовані системи, спеціалізовані, інтегровані або ERP-системи, а також системи типу BPM та BI.

Ключовим фактором, що визначає створення системи управлінського обліку на підприємстві, є економічна ефективність самої системи, тобто переваги, які отримує підприємство від підвищення якості прийняття рішень завдяки впровадженню даної системи. Впровадження та використання системи управлінського обліку можна вважати доцільним лише тоді, коли отримані позитивні ефекти перевищують витрати, необхідні для створення такої системи [3].

Основною метою створення управлінського обліку є швидке прийняття рішень, пов'язаних з діяльністю компанії. Інформація управлінського обліку доступна лише внутрішнім користувачам, менеджерам та працівникам фінансових служб. Зовнішнім користувачам (акціонерам, кредиторам, тощо) цю інформацію можна не надавати.

Основною функцією управлінського обліку є підготовка попередніх кошторисів витрат, швидке виявлення відхилень від кошторисів, проведення систематичного аналізу виробничих витрат та прийняття управлінських рішень на основі оцінки витрат. Крім того, управлінський облік виконує функції контролю, організації, мотивації, планування. Тому система управлінського обліку повинна надавати інформацію, яка допомагає менеджерам підприємства виконувати ці функції управління.

І. М. Лепетан та Т. В. Замощенко зазначають, що «оскільки жоден вид інформації окремо від інших не може бути базою для прийняття ефективних

управлінських рішень, то управлінський облік і є тією системою, яка накопичує інформацію з різних джерел, «фільтрує» інформаційні потоки та формує інформаційне забезпечення відповідно до чітко визначених потреб управління витратами на різних його рівнях» [4].

Інформаційною базою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на вирішення питань щодо збільшення випуску конкурентоспроможної продукції за найнижчими витратами та цінами, може виступати управлінський звіт, який повинен містити корисну та повну інформацію про діяльність компанії у ринкових умовах. Таку інформацію потрібно розглядати як виробничий ресурс, тому вона повинна відповідати багатьом стандартам та вимогам у процесі інформаційного забезпечення менеджменту.

Для уникнення майбутніх проблем в управлінні бізнес-процесами важливо надавати менеджерам своєчасну, актуальну та достовірну інформацію, кількість якої повинна бути достатньою для подолання проблемної ситуації та розробки правильного рішення. Однією з нагальних проблем, яка потребує вирішення, є незбалансованість обсягу отриманої інформації, її своєчасності та актуальності, що негативно впливає на ефективність управління та призводить до багатьох помилок і суперечностей в управлінських рішеннях.

Висновки. Реалізація стратегій управлінського обліку базується на простоті та зручності використання управлінської інформації. Основним критерієм управлінського обліку є його корисність для ефективного прийняття управлінських рішень. Методи, що використовуються менеджерами для прийняття ефективних управлінських рішень, є аналітичною підтримкою управлінського обліку, який є одним з найважливіших інструментів управління будь-яким бізнесом.

Список використаних джерел:

- [1]. Короткова О. В. (2010). Организация управленческого учёта – основа информационного обеспечения управления предприятием. *Науковий вісник Ужгородського університету* : Серія: Економіка, (29). Ч. 2, 115-119. Вилучено з <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/7474>
- [2]. Ларионова М. С. (2017). Управленческий учёт как элемент информационного обеспечения коммерческой организации. *Экономика и бизнес: теория и практика*, (9), 30-33. Вилучено з <http://economyandbusiness.ru/upravlencheskij-uchet-kak-element-informatsionnogo-obespecheniya-kommercheskoj-organizatsii>
- [3]. Сидорова М. И. & Гуляева А. А. (2016). Управленческий учёт как элемент единого информационного пространства организации. *Учёт. Анализ. Аудит*, (5), 50-65. Вилучено з <https://accounting.fa.ru/jour/article/view/111>
- [4]. Лепетан І. М. & Замощенко Т. В. (2012). Інформація як основа ведення управлінського обліку та управління витратами. *Збірник наукових праць ВНАУ*. Серія: Економічні науки, (1 (56)), Том 3, 18-23. Вилучено з <http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/656.pdf>